

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Lib. III. Decretalium. In quo agitur De Rebus, quae in iudicium devenire solent, cujusmodi sunt, de vita et moribus Clericorum, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1708

§. 3. Quid juris habeant Regulares circa Vicarios instituendos in Ecclesiis, sibi unites, vel incorporatis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73045](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73045)

verificatur in ulla specie sub tali genere; ergo ea propositio, contenta in textu (quod Officiales Episcoporum de jure possint dare consensum, qui in beneficiis, quorum provisio est necessitatis, atque adeo electivis, & patronatis, sufficiat pro titulo) hoc ipso esset falsa, quod dici nec debet, nec potest; ergo verè esse debet contradictoria: *Officiales Episcoporum, de jure possunt dare consensum, qui in beneficiis quorum provisio est necessitatis; atque adeo electivis, & patronatis, sufficiat pro titulo*, at sic est in electivis confirmatio; in patronatis institutio strictè sumpta; ergo Officiales Episcoporum de jure, & consequenter *ex vi Vicariatus*, per dictum c. *Ex frequentibus*, & textu ejus, rectè probantur, posse confirmare electos; & instituere presentatos. Hinc:

731 Ad argumentum Barboſæ, relatum in n. 727. *dist. ma.* textus non agit de sola institutione specialiter sumpta, quæ scilicet fit ad Patroni præsentationem. C. non agit etiam de illa. *N. ma. dist. etiam min.* sed si verba prædicta (*qui hoc de jure possunt*) starent expositivè, non tantum relatè ad Episcopos, sed etiam eorum Officiales, affirmando etiam hos de jure posse providere qualibet beneficia, possent etiam, contra communem, conferre beneficia sine commissione speciali. C. si expositivè, sed cum distinctione beneficiorum & personarum. *N. min. & cons.* hoc ipso enim quod textus dicat, Officiales Episcoporum (*hoc de jure posse*) eos distinguit ab eo, quod potest Episcopus, & per hoc indicat, se, loquendo *de Episcoporum Officialibus*, & affirmando, *istos de jure posse dare consensum* (qui Clericis recipientibus beneficia sufficiat, ne procedant in illis recipendis juxta priorem consuetudinem, hic reprobata) loqui restrictè quoad sola beneficia, quorum provisio est necessitatis, cum aliàs in nullo sensu verificari possent ea verba, *qui hoc de jure possunt*; non enim dicit eos hoc de jure posse in qualibet beneficiorum provisione; sed solum in aliqua, ea nempe, quæ est necessitatis, aliàs non bene culpantur illi Clerici, quod non requisierint consensum Officialium; cum constet, cum non

exigi in provisione beneficii collativi, seu provisionis libera, ergo solum in provisione electivi, & patronati, seu provisionis necessitaria, ut in superioribus probatum est. V. quæ dicemus ad hunc finem etiam n. 799.

Dubitari potest 1. an Summus Pontifex validè instituat in beneficiis patronatis Clericum, præteritâ Patroni præsentatione? 2. An Legati de latere? 3. An Episcopi? 4. An hi teneantur instituere præsentatum, si Patronus ei non assignavit competentem sustentationem ex redditibus Ecclesiæ Patronatæ intra terminum ab instituere præfixum? sed has, & similes quæstiones resolvemus inferius titulo 38. de Jure Patronatûs.

§. 3.

Quid juris habeant Regulares circa Vicarios instituendos in Ecclesiis, sibi univ. vel incorporatis?

NON loquimur de beneficiis Regularibus, sed Regularium, quæ scilicet ad ipsos pertinent titulo unionis, aut incorporationis factæ ipsorum Ecclesiis. De beneficiis Regularibus & quidem ad quem pertineat electionis confirmatio, vel postulationis admissio? si electiva sint? jam dictum est *lib. 1. tit. 5. & 6.* Si verò talia sint, quæ communiter per Vicarios provideri solent, dubitari subinde potest, an penes Dioecesanum, an Superiorem Regularem sit potestas ejusmodi Vicarios constituendi in talibus Ecclesiis?

Pro resolut. in hac materia meritò distinguendum est inter beneficia Regularia, & Regularium, cum enim plura sint beneficia, quæ solum Jure Patronatûs pertinent ad Regulares, & tamen administrari debeant per Seculares, non evadunt propterea regularia: sed erunt beneficia Regularium secularia: qualiter contingit, si Ecclesiæ Regulari æquè principaliter uniatur Ecclesiæ, seu beneficium seculare, de quo V. dicenda n. seqq. Deinde, inter ipsa beneficia regularia quædam sunt exempta à jurisdictione Ordinariorum; quædam non alia pleno, alia non pleno; jure illis incorporata, seu unita.

Not. 2.

735 Not. 2. duobus modis hanc in corporationem, seu unionem fieri posse, ut not. Gloss. in c. 3. V. *pleno jure*, de privil. 1. *non pleno jure*, quod fit, quando Ecclesia, vel beneficium illis solum quoad temporalia in corporatur; 2. *pleno jure*, quando illis unitur quoad temporalia, & spiritualia simul. Hoc postremum rursus fieri potest dupliciter; primò, *jure pleno*, & *plenissimo*, hoc fit, quando non tantum Ecclesia in temporalibus, & spiritualibus, sed etiam populus in Spiritualibus subjicitur Regularibus, vel monasterio, sic, ut etiam populus ab Episcopo Diocesano sit exemptus, vel, ut ait Gloss. magna in c. *quoniam* 21. de privileg. V. *Ecclesia Parochialis*, quando Episcopus nullum jus Episcopale in ea habet; intellige jus *jurisdictionis Episcopalis*; Sic etiam Abbas c. *De Monachis*, de præbend. n. 9. si autem Ecclesia in temporalibus, & Spiritualibus subjicitur Regularibus, Episcopo autem diocesano populus in Spiritualibus, dicitur Ecclesia in corporata, seu unita Regularibus *pleno jure*, sed non *plenissimo*.

736 Ex his sequitur 1. Regularibus non competere jus instituendi, vel destituenti Vicarium in Ecclesia Parochiali, vel Curata ipsis solum *jure non pleno unita*, nimirum quoad sola temporalia incorporata. Nam hoc est juris Spiritualis; ponitur autem illis non esse in spiritualibus unita. Unde, ubi ejusmodi Ecclesia unita est Regularibus solum quoad reditus temporales, illis non competit jus presentandi Vicarium pro tali Ecclesia; Laymann in c. 1. de suppl. neglig. Pralat. n. 7.

737 Si autem etiam jus presentandi est illis incorporatum, possunt presentare Vicarium Episcopo Diocesano, non ab ipsis, sed hoc instituendum, ut constet ex c. *In Lateranensi*, 31. de præbend. ibi. *Statuentes nihilominus, quatenus in Ecclesiis, qua ad ipsos pleno jure non pertinent, juxta ejusdem Consilii statuta, Episcopis instituendos Presbyteros representent, ut illis de plebis cura respondeant: ipsis vero pro rebus temporalibus rationem exhibeant competentem, institutus vero removere non audeant Episcopis in consultis.*

738 Sequitur 2. quando Ecclesia Paro-

chialis jure non pleno (nimirum quoad sola temporalia) incorporata est Regularibus, Monasterium, vel ejus superiorem nihil ferè juris habere, vel in personam Presbyteri, in tali Parochia positi, vel in curam populi, quia quoad hoc, ut ponitur in casu, beneficium Parochiale illis non est in incorporatum, posse tamen rationem temporalium ab eo, qui in tali Ecclesia institutus est, exigere, ut patet ex textu c. 31. in fine.

Sequitur 3. si Ecclesia Parochialis, vel curata, *plenissimo jure* incorporata est Regularibus, eorum Superiorem competere jurisdictionem quasi Episcopalem incorporata, consequenter etiam jus in Ecclesia sic unita instituendi, & destituendi Vicarios independentes ab Episcopo loci; Sic Layman. cit. in c. 2. de neglig. Pralat. n. 7. quia tunc Episcopus nullum Episcopale jus jurisdictionis in ea exercere potest, ut colligitur ex c. *Quoniam* 21. de Privil. Ex quo colligitur, etiam jus visitandi, & rationem administrationis exigendi à Vicario, & alia, quæ sunt juris Episcopalis, non supponentis potestatem ordinis Episcopalis, esse penes Regulares, vel Superiorem loci, cui taliter unita est illa Ecclesia.

740 Sequitur 4. in Ecclesiis Parochialibus, vel curatis, quæ Regularibus *pleno quidem jure*, sed non *plenissimo* in corporata sunt, *jus presentandi* Vicarium spectare ad Regulares: jus eum *examinandi*; & *instituendi*, ad Episcopum; Prima pars traditur à Barbosa c. *Extirpanda* 30. de præbend. n. 7. Secunda verò pars à Layman. cit. n. 7. & *Trid. Sess. 7. de Reform. c. 7.* quod tamen intellige juxta superius dicta, & numerum seq. Deinde not. sequelam procedere solum in hoc casu de beneficiis *non regularibus*, in quibus scilicet deservire debet Presbyter secularis, quando Vicarius deputandus est. Nam regularia per Regulares ministrari debent, quamvis & hi pro animarum cura ab Ordinariis locorum approbandi sint, quoad confessiones personarum secularium.

Not. autem, quæ diximus hæcenus 741 in Ecclesiis Regularium, ipsis incorpo-

Y 3 ratis,

ratis, Vicarios instituendos esse per ordinarios locorum, non autem ipsos superiores Regulares, quando illæ Ecclesiæ ipsis subsunt, jure solum non pleno aut pleno quidem, sed non plenissimo, debere intelligi primò, si non obstante unione manerent Ecclesiæ *Seculares*; Si enim factæ sint *Regulares*, de illis dicendum erit, sicut de beneficiis *regularibus*, de quibus à n. 159.

742 *Not. 2.* eadem dicta debere intelligi, spectato *jure communi*; nam aliud est, si *Regulares*, jus instituendi, & constituendi Vicarius in ejusmodi Ecclesiis, obtinissent privilegio, quo juri communi derogatum esset, vel legitimâ præscriptione. *Not. 3.* verum esse vi *Trid. Sess. 7. de Reform. c. 7. pertinere ad Ordinarios* in beneficiis Ecclesiasticis curatis (quæ Cathedralibus, Collegiatis, seu aliis Ecclesiis, vel Monasteriis, Beneficiis, seu Collegiis, aut piis locis quibuscunque perpetuò unita, & annexa reperiuntur) ut ab Ordinariis locorum annis singulis visitentur, *solicite provisione procurare*, ut per idoneos *Vicarios etiam perpetuo*, nisi ipsis Ordinariis pro bono Ecclesiarum regimine aliter expedire videbitur, ab eis cum tertia partis fructuum, aut majori, vel minori, arbitrio ipsorum Ordinarium, portione etiam super certa re assignanda, ad idem deputandos, animarum cura laudabiliter exerceatur, appellationibus, privilegiis, exemptionibus, etiam cum Judicum deputatione, & illorum inhibitionibus quibuscunque in præmissis minimè suffragantibus; & ex hoc textu à Barbosa *ibid. n. 15.* concludi, Ordinarios posse *temporales*, aut *perpetuos vicarios* constituere, in quibuscunque beneficiis curatis, quæ unita reperiuntur Ecclesiis Cathedralibus, Collegiis, & Monasteriis, etiam si in literis unionis expressa sit clausula, *ut possit deservire per Vicarios amovibiles*; sed hoc in pluribus limitari debet.

743 Primò enim non est in arbitrio Ordinarii constituere Vicarios perpetuos, vel ad nutum amovibiles in Ecclesiis, & beneficiis illis unitis, si unio facta sit post *Trid.* cum clausula (*ut Abbas, vel alius, cui unita est Ecclesia, possit ei de-*

servire per Clericos ad nutum amovibiles) secus, si antè; ratio est, quia clausula illa derogativa non operetur ad posterius concessa, sic *Nicol. Garcia p. 11. c. 2. n. 9.* & alii quos citat, & sequitur Barbosa in dict. *Sess. 7. c. 7. n. 16.*

Secundò si unio facta est, *per viam pacti, & concordia*, per Papam approbata, cum clausula: *ut tali Ecclesiæ serviat per Vicarium ad nutum amovibilem*, non potest Episcopus ponere in illa Vicarium perpetuum, ita Sanchez in *Decal. tom. 2. l. 7. c. 29. n. 191.* quia ex clausula derogativa in hoc decreto contenta, non tollitur pactum, & concordia per summum Pontificem approbata, 3. Si à tempore immemoriali unio facta est, & ex tunc constat, vicarios fuisse admodum amovibiles, scientibus, & consentientibus Ordinariis, nec nunquam Vicarium perpetuum fuisse constitutum, ita Sanchez cit. *§. tertio fallit*, Barbosa in dict. *c. 7. n. 16.* Quartò, si Regulares præscriperunt jus constituendi in illis Ecclesiis Vicarium ad nutum amovibilem; ut, si bonâ fide per tempus jure definitum ipsis in ejusmodi Ecclesiis semper constituerint tales Vicarios, præferendo illos Ordinario, non instituendos, sed solum approbandos pro animarum cura; ratio est ex dictis in præcedentibus *n. 740.*

745 Quintò non est in arbitrio Episcopi in Ecclesiis, quæ unitæ sunt monasteriis Monachorum, aut Mendicantium ponere Vicarium *perpetuum*, sed tantum ad nutum amovibilem, quia licet Tridentinum ibi indefinitè, & generaliter loquatur, postea tamen Quis V. in quodam motu proprio incip. *ad exequendum pastoralis officii debitum*, illud decretum *Trid. Sess. 7. c. 7.* restrinxit, ut notat Sanchez cit. & apud illum Flores de Mena, *Variarum qq. q. 10. n. 40.* dicens: *sic fuisse declaratum in Curia Romana, & Congregatione Cardinalium.* Sextò, decretum Tridentini non habet locum in casu, quo ex privilegio, *remuneracionis gratiâ*, concessio beneficium esset unitum cum clausula *ponendi Vicarium ad nutum amovibilem*; Quia, licet Concilium derogat in eo decreto sub hac clausula: *appellationibus, privilegiis, exemptionibus,*

ptionibus, etiam Judicum deputatione, & illorum inhibitionibus quibuscunque in premissis minimè Suffraganeis: Sub hac tamen generali privilegiorum derogatione non clauduntur privilegia concessa, causâ remunerationis, ut teste cit. Sanchez bene probat Flores de Mena q. 10. n. 46.

746 Et ideo doctrina tradita ex Tridentino, de potestate Episcopi ponendi Vicarios in Ecclesiis, quæ Regularibus unitæ sunt, quoad animarum Curam, non habet locum in illis, quæ sunt de mensa, seu, quæ unitæ sunt ad mensam conventus, seu Collegii, quia scilicet percipit fructus in solidum, & per se, aut suos Clericos, seu Clericos, seu Cappellanos, quibus solvit stipendium, infertur tali beneficio. Hinc in his nihil potest Episcopus cum ejusmodi beneficia nunquam vacent, ut dictum est n. 299. Imò præfatus Author n. 21. (ut notat Barbof.) expressè docet, verius esse, quod Regulares Vicarium ad nutum amovibilem ponere possint in eo beneficio, quod pleno unitum est Monasterio, in temporalibus, & illis Spiritualibus, quæ pertinent ad curam animarum, licet non in his, quæ sunt supra curam, scilicet in visitando, excommunicando, jure dicendo, &c. Adverte tamen, quod Barbof. c. Extirpanda, de præbend. n. 7. videatur aperte sibi contrarius in his, quæ docuit ex Mena in c. de Monachis n. 4.

747 Dices I. quæ diximus n. 739. non coherent cum dictis n. 141. Nam n. 739. diximus Vicarios perpetuos, vel temporales in Ecclesiis Curatis Monasteriorum poni ab ipsis Superioribus, non ab Ordinario, & in n. 741. dicimus, ejusmodi Vicarios in talibus Ecclesiis poni ab Ordinario, & non à Superioribus Regularibus. R. hanc apparentem repugnantiam facile conciliari, dicendo Vicarios in illis Ecclesiis esse deputandos ab Ordinariis, quando Regularibus non sunt incorporata jure plenissimo; & à Superioribus Regularium, quando illis incorporata sunt jure plenissimo.

748 Dices 2. ergo quando Ecclesia curata Regularibus unitæ non subsunt illis jure plenissimo, non Superiores Re-

gularium, sed Ordinarius in illis Ecclesiis ponere potest Vicarios. R. hoc affirmari à Barbofa in Trid. Sess. 7. de Reform. c. 7. n. 15. quamvis sibi contrarius sit in Sess. 25. de Regul. c. 11. ubi affirmat oppositum. Pro resolut. Not. aliud esse, ponere Vicarium in Monasteriis, seu Monasteriorum Ecclesiis, quibus vel ex fundatione, vel ex annexione incumbit cura animarum personarum secularium; aliud, illum ponere in Ecclesiis Curatis, quæ non sunt in Monasteriis, sed tantum unitæ sunt illis. Not. 2. quod Trident. Sess. 25. de Regul. c. 11. loquetur de Vicariis exercentibus curam animarum in Monasteriis, vel illorum Ecclesiis Curatis, & decretum Sess. 7. loquatur de Vicariis exercentibus curam animarum non in Ecclesiis ipsorum Monasteriorum, sed aliis extra illa, iis tamen unita. Ex his patet nullam esse dictorum repugnantiam, quia in uno loquitur de Ecclesiis Curatis in ipsis Monasteriis, & in his, non Ordinarius, sed Superior Regularium ponit Vicarium, vel perpetuum, vel temporalem: in altero loquimur de Ecclesiis Curatis non in ipsis monasterii, sed extra illa, unitis tamen illis, ut monui superius, & in his non Superior Regularium, sed Ordinarius ponit Vicarium perpetuum, vel temporalem de jure communi.

Demum etiam negari potest in Sess. 749 7. c. 7. Episcopis concedi facultatem, ponendi Vicarios in Ecclesiis Curatis, quæ unitæ sunt Regularibus jure pleno, licet non plenissimo, quia ibi solum dicitur: Ordinarii sollicitè procurent, providere de Vicariis, non autem dicitur, quod ab ipsis provideri debeat de Vicariis; sed tantum, quod ab ipsis procurari debeat provisio Vicariorum; quod salvatur, si eos ponant Regulares, sed non nisi debite exanimatos, & approbatos ab Episcopo, vel si hoc Regulares negligerent, ipsi Ordinarii eos ponant.

750 Quæstio ulterior est I. an in Ecclesia taliter unita Vicarius debeat esse secularis, vel Regularis? Respondet Pirhing de præbend. n. 218. Si Rector Principalis Ecclesiæ, cui facta est in corporatio beneficii Parochialis, sit secularis, non posse in ea institui Vicarium Regularem, nisi aliter constitutum sit in literis fundatio-

dationis, vel unionis, vel contraria esset consuetudo, quia status Ecclesiæ non debet mutari: Si verò Parochia sit unita Monasterio, potest Abbas Vicarium Regularem ad nutum ejusdem revocabilem, seu obediensarium constituisse; ita Pirhing. cit. ex. *Cum ad Monasterium §. tales* de statu Monach. & Clem. unic. de suppl. negl. Prælat. nisi aliter expressum sit in literis unionis, præsertim si Vicarius intituletur, Layman in c. 2. de suppl. negl. Prælat. Sed hoc intellige, si beneficia, sic unita, sint *Regularia* ut in cit. c. *Cum ad Monasterium*, notat Barbosa n. 8.

751 Quæstio est 2. ex quibus causis, in quibus Ecclesiis, & à quo constitui possit Vicarius perpetuus? R. posse institui in Ecclesiis parochialibus, vel curatis, quæ alteri Ecclesiæ, vel Collegio Canonicorum, aut seminario Clericorum, vel Cœnobis Monachorum, Academia, hospitali, aut alteri loco, pietatis causâ extracto, vel etiam dignitati, aut præbendæ, sunt annexæ, ut dicitur c. *Extirpanda §. qui verò*, de præbend. 2. quando intra Parochiam Capella construitur, eo, quod populus, Parochiæ subiectus, sit magnus, & ad eam convenire non potest, ut dicitur c. *Ad audientiam*, de Eccles. ædific. à quo autem possit, aut debeat constitui Vicarius, si sermo sit de Ecclesiis unitis alteri jam dictum est. Not. præterea ex Rebuff. in praxi beneficior. tit. *dispensatio, de non residendo n. 14.* quod Curatus in casibus, quibus non tenetur residere, possit suâ autoritate, ex causâ, Vicarium ad modicum tempus constituere, ita Doctores in c. *si quis 7. q. 1. c. Cum ex eo* de Elect. in 6. in Clem. unic. de offic. Vicarii, & facit textus in c. *final.* de Offic. Ordin. excipe, nisi hoc prohibeat statutum Synodale, vel provinciale, quo stante non valet consuetudo, quod inferior Episcopo possit in Ecclesia curata instituere Vicarium ad tempus, sic Rebuff. cit. n. 15.

752 Quæstio est 3. ex quibus causis soleat constitui Vicarius ad tempus? R. esse plures, 1. si quis legitime habeat duas, vel plures Ecclesias, in quibus servire, ei commorari non possit, tunc enim per se ipsum in una, in altera per Vicarium

deservire debet ex c. *& temporis 26. q. 11. 2.* si Rector Ecclesiæ, propter negotia, & occupationes, quibus ratione sui muneris, & officii, detinetur c. *ad hac* de Offic. Archid. & c. 1. de celebr. Miss. 3. Ratione peregrinationis ad pia, & religiosa loca susceptæ. c. *fin.* de voto, & voti redempt. 4. ratione agritudinis, & valitudinis incommodæ, ut Constat ex tit. de Cleric. agrot. 5. ratione justæ absentiæ, autoritate Episcopi approbatæ. c. *Relatum.* de Clericis non resid.

Sexto ratione diversæ Nationis, alio sermone, & linguâ loquentis, cui Rector præficitur. c. 5. de offic. ordin. 7. causâ habendi conciones ad populum c. *Inter Cætera*, de præbend. & c. quod *DEI timorem*, de statu Monach. 8. Cum Rector ex officio & ministerio dejicitur, vel à loco removetur, c. *ad audientiam*, de Eccles. ædif. 9. Cum Rector se confert ad statum vitæ Religiosæ, & in probatione versatur, c. *de Monachis*, de præbend. 10. denique, causâ necessitatis, vel utilitatis Ecclesiæ c. *Exposuisti*, de præbend. vel cum id cedit in majus incrementum divini cultus c. *Illud*, & c. *Nihil 7. q. 1.*

Difficultas est, quid dicendum in hoc casu? Superior Regularis, habens plures parochias, suo monasterio, vel Collegio, pro fundatione suæ domûs, legitime incorporatas, per recessum, seu concordata, legitime facta, in illis Ecclesiis (amato, vel mortuo vicario ad nutum amovibili) potest ponere alium vicarium, sic tamen ut teneatur eum Ordinario præsentare pro approbatione ad curam animarum, *si nondum sit approbatus in ea Diœcesi; si verò jam semel sit approbatus in ea Diœcesi, solùm teneatur Ordinario, seu Diœcesano insinuare, quòd hunc Clericum, jam aliàs in hac Diœcesi approbatum, constituat, in tali Ecclesia sua, Vicarium: contingat autem quòd Diœcesis sit ampla v. g. Complectens Carinthiam, vel styriam, eamque inferiorem, & superiorem, & in inferiore alius sit officialis cum jure approbandi pro cura animarum, alius, in superiore.*

In hoc casu quæstio est, an Superior Regularis, volens in ejusmodi Parochia, sibi subiecta, constituere *novum Vicarium*, in ea Diœcesi jam semel approbatum, teneatur Ordinario rursùm *præsentare*

pro approbatione, vel tantum insinuare, se constituere talem Vicarium in ea Diocesi jam approbatum? in hac quaestione, plures viri timorati, & hujus materiae intelligentes, à me consulti censuerunt unà mecum in tali casu Superiorem Regularem (stante hoc recessu, & concordatis) non teneri ad presentandum pro animarum cura, sed tantum insinuandum, se talem Clericum, jam alias in eadem Diocesi pro animarum cura approbatum, constituere Vicarium in Ecclesia sibi subiecta. Nam ut superior Regularis in tali casu licet, ac validè pro Vicario, Clericum constituat, *vi dicti recessus*, seu *vivae concordiae*, Clericum jam semel in ea Diocesi approbatum non tenetur iterum siltere, seu praesentare pro approbatione, pro animarum cura, sed tantum insinuare; at qui in hoc casu constitueret pro Vicario talem; ergo.

756 Dices, id verum esse, ubi tantum est unus Officialis Episcopi; sed si sunt distincti, & unus in una parte Diocesis, inferiori v.g. alter in alia, v.g. superiori; nam eo casu approbatus ab Officiali partis v.g. inferioris, non habetur approbatus pro parte superiori: sed hoc in dato casu non rectè opponitur. Nam ista distinctio Officialium non facit, quòd sint distinctae dioceses, ergo non facit, quòd approbatus ab Officiali partis inferioris non sit approbatus pro Diocesi, ad quam pertinet pars inferior, & superior; cum diocesis complectens utramque, sit una eademque Diocesis.

757 Deinde, quaro, an, qui est approbatus in parte inferiore Diocesis A. verificet, quòd sit approbatus in Diocesi A. vel non? si primum? habetur, quòd petit recessus, seu concordia inita, consequenter opus est solà insinuatione: si secundum? is, qui committeret delictum in parte inferiori, Diocesis A, reservatum in Diocesi A. non verificaret, quòd deliquerit in Diocesi A. quòd tamen vix rectè dici potest; si autem sequelam neges, etiam negare debes approbatum in parte inferiori ab Officiali Episcopi Diocesis A. non verificare, quòd sit approbatus in Diocesi A.

758 Respondent aliqui, verba recessus accipienda esse, non simpliciter, sed juxta usum & consuetudinem, quòd approbatus ab uno Officiali censetur quidem ap-
Tom. III.

probatus pro toto districtu Officialatus, cui praest; sed non extra illum, cui praest alius? sed contra est 1. quia haec expositio est contra claram literam recessus, utrinque onerosi, ubi solum exigitur, quòd sit approbatus in tali Diocesi; quae propositio indefinita est; nam exponens illam non est indefinita; sed restricta ad partem Diocesis; ergo expositio ista non tenet; cum propositio exponibilis, & exponens debeat aequipollere.

Contra est 2. quia contra eum, qui potuit conventioni, quam inivit, exceptionem adicere, & non adiecit, fieri debet interpretatio; nam si voluisset, expressisset, L. unica, §. sin autem. C. de caduc. tollend. L. si servus. §. Praetor ait. vers. non dixit. ff. de acquirend. hered. c. Ad audientiam. 2. de decim. & c. 2. de ransact. Lex enim id noluisse praesumitur, cum facile id exprimere potuisset, & non expressit; ut ait Menochius Consil. 30. n. 8. & quòd non dicit, non est ab homine praesumendum. L. dissentientis, C. de Repud. c. Illa, ne Sede vacante: praesertim, quando agitur de conventionione aequosa, & unus convenientium verba conventionis, generaliter loquentia, in gravamen alterius exponere veller restrictè, sed in dicto recessu (ubi dicitur, sufficere solam insinuationem, sine nova praesentatione pro animarum cura, si Clericus in Vicarium, à superiore Regulari, assumendus, jam semel sit approbatus in tali Diocesi) nulla apponitur restrictio limitans verba illa prout ea limitat pars adversa, licet, si voluisset illum adicere, potuisset; ergo vi dictorum juris habenda est pro non adiecta, concludendumque, quòd Ordinarius in ea conventionione noluerit.

ARTICULUS III.

De instituendis in Ecclesiis, seu beneficiis Ecclesiasticis.

760 Quae pertinent ad habilitatem subiecti eligend, vel providend in beneficio electivo, exposuimus l. I. in tit. 5. & 6. quaestio igitur in praesens est de habilitate providendorum in beneficiis collativis, & Patronatis. Primò igitur in recipiente beneficium (via collationis, vel institutionis